

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI-PÉNZÜGYI-TÁRSADALMI UJSÁG

XXII. év 1—2. sz. Egész évre 20 P

FŐSZERKESZTŐ
RÓNA LAJOS

Megjelenik szerdán

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 86. sz. • Telefon: József 322—95

A tőzsdebiróság szenzációs ítélete a Kereskedelmi Bank és a MOKTÁR 20,000 angol fontos kosztüzetében

Nemcsak a szembenálló feleknek gazdasági életünkben betöltött kivételes szerepe miatt, hanem a per tárgyának rendkívüli jelentőségére való tekintettel is különös figyelmet érdemel az az ítélet, amelyet a tőzsdebiróság Fleissig Sándor elnöklete alatt az elmúlt napokban hozott. E perben felperesként a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és alperesként a Magyar Országos Takarékpénztár szerepelt. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank mult évi május hó 27-én 20.000 angol fontot adott cserébe a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnak dollár ellenében. Ilyen kosztüzetek vezető pénzügyintézeteink között napirenden voltak.

A konkrét esetben a két pénzügyintézet között a megállapodás az volt, hogy a „kosztüzet“ lejáratát mult év szeptember 30, amely napon az ellátásba adott devizák visszacserelődnek. A lejárat előtt mintegy tíz nappal a két intézet tisztviselői telefonon érintkezésbe léptek és miután akkor az aranystandard Angliában már fel volt függesztve és ennek következményeképpen a font az összes világpiacokon esni kezdett, kölcsönösen érdeklődtek egymásnál, hogy mi lesz a kosztüzet lebonyolítási módja. A MOKTÁR tisztviselője először egy prolongáció lehetősége iránt érdeklődött, majd pedig mindketten abban állapodtak meg, hogy kikéri a vezetőségük utasítását ebben az ügyben és akkor ugyancsak még a lejárat előtt visszatérnek a dologra. Erre azonban már nem került a sor, hanem a MOKTÁR még szeptember 29-én levélben arról értesítette a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankot, hogy a 20.000 angol fontot rendelkezésére tartja. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank a MOKTÁR-nak ezt a levélbeli értesítését nem vette tudomásul, hanem ugyancsak levélben arról értesítette a Magyar Országos Központi Takarékpénztárt, hogy ragaszkodik ugyanolyan értékű fontokhoz, mint amilyenek május 27-én a megkötött kosztüzet tárgyát képezték.

A MOKTÁR a Kereskedelmi Banknak ezt az álláspontját nem fogadta el és így a Kereskedelmi Bank kénytelen volt a tőzsdebiróságnál a MOKTÁR ellen keresetet indítani, minthogy a Tébe egy 1925-ben hozott határozata szerint külföldi fizetési eszközökben kötött ügyletekből származó vitás kérdésekben a pénzügyintézetek alávetik magukat a Buda-

pesti Áru- és Értéktőzsde bírósága kizárólagos illetékességének. Így került az ügy a tőzsdebiróság elé, ahol a Kereskedelmi Bank választott bírójá, Pischl Ignác tőzsdebíró, a Magyar Bankoknál ügyvezető igazgatója, a MOKTÁR-é pedig dr. Koós Zoltán tőzsdetanácsos, a Magyar Földhitelintézet vezérigazgatója volt.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank keresetében előadta, hogy amikor a szóbanforgó kosztüzet létrejött, 100 angol font 484.80 dollárral volt egyenlő. Minthogy pedig a MOKTÁR a szeptember 30-iki lejáratkor csak lényegesen kisebb értékű fontokban akarta a kosztüzetet lebonyolítani, ebbe természetesen nem mehetett bele és így kénytelen volt a MOKTÁR-t Londonban exekutálni. Az exekució eredménye az volt, hogy 18.020 dollárral kisebb összeget kapott a 20.000 angol fontért. Ebben az összegben jelölte meg a Kereskedelmi Bank a MOKTÁR-ral kötött kosztüzetéből származó kárát és keresetében erre az összegre perelte is a MOKTÁR-t a tőzsdebiróságnál.

A bírósági tárgyaláson a MOKTÁR mindenképp előtt a Budapesti Áru- és Értéktőzsde bíróságának illetékességét kifogásolta, arra hivatkozva, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank keresetében említett Tébe-határozat a MOKTÁR-ra már csak azért sem alkalmazható, mert a MOKTÁR 1924-ben kilepelt a Tébe kötelekéből és csak 1926-ban lett ismét tagja a pénzügyintézetek érdekképviseletének. Az a nyilatkozat tehát, melyet a pénzügyintézetek ilyen ügyletekre nézve 1925-ben aláírtak, magukra nézve kötelezőnek ismerve el a tőzsdebiróság kizárólagos illetékességét, a MOKTÁR-ra nézve nem állhat fenn.

A tőzsdebiróság a MOKTÁR-nak ezt a kifogását nem fogadta el, mégpedig azzal az indoklással, hogy az ügy érdemére nézve teljesen közömbös, hogy a MOKTÁR a kérdéses nyilatkozat aláírása idejében tagja volt-e a Tébe-nek vagy sem. A MOKTÁR-nak ugyanis erre való tekintet nélkül is tudomással kellett birnia a Tébe kötelekébe tartozó pénzügyintézetek e kölcsönös megállapodásáról és ezért a kosztüzetek kultiválásából származó következményeket is épp olyan mértékben kell viselnie, mint a többi Tébe-intézetnek.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank keresetében részletesen kifejti a pénzügyintézetek között divó de-

vizakosztüzetek lényegét és arra az eredményre jut, hogy az ilyen természetű üzletek teljesen kizárják bármelyik fél károsodását. Az ilyen üzletek minden spekulatív karakter nélkül valók és ezenkívül kölcsönüzleteknek sem tekinthetők, hanem csupán olyanoknak, amelyekben két bank bizonyos előre meghatározott időre egyenlő értékű devizákat ad egymásnak cserébe.

Ezzel az állásponttal szemben a MOKTÁR a tőzsdebiróság előtt azt fejtette ki nagy részletességgel, hogy ő fontot vett kölcsön, tehát fonttal tartozik és így semmi alapja nincs a Kereskedelmi Bank vele szemben támasztott 18.020 dolláros követelésének. A tőzsdebiróságon az első tárgyalás ebben az ügyben mult év december 13-án volt, amikor a MOKTÁR azt a kérést terjesztette a tőzsdebiróság elé, hogy tekintettel a vitás kérdés nagy jelentőségére, tegye lehetővé, hogy észrevételeit a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank keresetére nézve írásban terjeszthesse elő. A tőzsdebiróság a MOKTÁR-nak e kéréséhez hozzá is járult és a tárgyalás új határnapjául december 18-át tűzte ki.

A MOKTÁR el is készítette előkészítő iratát, amelyben igen részletesen és inkább elméleti alapon azt fejtegeti, hogy a font ebben a kosztüzetben nem a pénz, hanem az áru szerepét töltötte be és ebből kifolyólag ő a lejáratkor csakis az akkori értékű fonttal bonyolíthatta le az ellátási üzletet.

A MOKTÁR előkészítő iratára a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank is megtette az észrevételeit, ismét annak kidomborítására helyezve a fősúlyt, hogy őt ebből az üzletből kifolyólag kár semmiesetre sem érheti. E rendkívül érdekes ügyben még több tárgyalás volt a tőzsdebiróság előtt, mely a tőzsdebiróság ítéletével néhány nap előtt nyert befejezést. Az ítélet helyt adott a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank keresetének és a MOKTÁR-t 18.020 dollár és annak szeptember 30-tól számított 6 százalékos kamatainak megfizetésére kötelezte.

A tőzsdebiróság ítéletében a MOKTÁR-t 18.020 valóságos dollár megfizetésére kötelezte. Az ítélet kimondja azonban, hogy miután a tőzsdebiróság hivatalból köteles a minisztérium devizakorlátoló rendelkezéseit figyelembe venni, a MOKTÁR is e dollártartozását a szóbanforgó korlátozó rendelet figyelembevételével tartozik megfizetni.

237
11

Weiss Fülöp, a jubiláns

Ritka, kivételes ünnepe lesz a magyar közgazdasági életnek, a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* február első napjaiban megtartandó közgyűlése. Nemcsak azért, mert ez a nagybankunk, amely tradicionálisan legelsőnek szokta évről-évre publikálni mérlegét, ezidén különös jelentőséget és fontosságot nyer azáltal, hogy mérlegének tételei — értesülésünk szerint — várakozáson felül álló eredményekkel kedvező hatást fognak gyakorolni és ezzel oroszánrészt vállal a közbizalom és a gazdasági élet stabilitásában vetett hit megerősítésében, hanem azzal is, hogy ezen a közgyűlésen

spontán ünneplésben fogják részesíteni a bank nagyvevő elnökét, Weiss Fülöpöt, életének 72-ik és működésének félszázszázad évfordulója alkalmából.

Weiss Fülöp neve egyike azoknak a ritka fogalmaknak, amelyek a pesti polgár fülében egyenlőcsengésűek a biztonságérzettel, a modern mesék Midas királyának megszemélyesítésével. És érdekes, hogy amennyire ismerik a nevét, működésének eredményeit és sikereit, amilyen valóságos legendakörveszi körül ténykedéseit, annyira személytelen és ismeretlen tudott maradni a maga testi mivoltában. Ismert szerénységével eddig minden alkalommal kitért a közszereplés és ünneplés elől, a felsőházban is csak egyszer-kétszer szólalt fel, amikor életbevágóan fontos pénzügyi kérdésekben fejtette ki véleményét, születésnapját, Szilveszter napját pedig esztendőök óta külföldön tölti, hogy elkerülje a felkösztöntöket és ünnepléseket.

De nemcsak Magyarországon, hanem bátran állíthatjuk, világszerte fogalom a Weiss Fülöp neve. Fogalma annak a tökéletes, abszolút korrekt, élesesű és hidegagyú bankembernek, akinek a szemében a banküzlet mindig banküzlet volt, nem kombinálódott és nem komplikálódott heterogén vállalkozásokkal. A konjunkturális időkben, amikor a realitás talajából kinőtt emberek is megtántorodtak, nem volt rávehető semmilyen légvár-finanszírozására, vagy a bankszerűséggel ellentétben álló gesztóra, viszont a viszonyok rosszrafordulásával változatlanul megtartotta intézete mobilitását és fokozta az ország gazdasági erejének is reprezentánsául szolgáló értékeit.

Ötvenéves bankemberi működéséből negyvennyolc esztendő esik a Kereskedelmi Banknál töltött működésére és

ez a negyvennyolc év virágkora és legfényesebb fejezete a magyar közgazdaság történetének,

amelynek immár évtizedek óta kiemelkedő vezéralakja Weiss Fülöp. A világ megrendülhetett, megingathatatlanak hitt értékek dőlhetnek máról-holnapra romokba, de Weiss Fülöp a legzavarosabb örvénylés idején is kitartóan, elveihez hiven, tántoríthatatlanul állott a maga felelősségteljes posztján és ennek a határozott, bátor, férfias kiállásának volt az eredménye, hogy a magyar közgazdaság hajója nem kapott lékeket s hogy a megpróbáltatások napjait aránylag könnyűszerrel sikerült megusznunk.

Hetvenkettedik születésnapját teljes testi és szellemi frissességben töltötte be Weiss Fülöp. Még ma is fáradhatatlanul, serényen dolgozva, végzi munkáját, intézi a hatalmas pénzügyi és érdekeltségeinek ügyeit, amellet kormány megbízásból időközönként fontos külföldi tárgyalásokat is folytat, mint legutóbb, Svájcban, külföldi fizetési kötelezettségeink felfüggesztése ügyében.

Ha a közönség valamilyen tranzakcióval kapcsolatosan olvassa Weiss Fülöp nevét, máris százszázalékosan elkönnyvelte magában annak sikerét. Kétségtelen, hogy nemcsak a szerencse, hanem

Weiss Fülöp egészen kivételes személyi képességei is hozzájárultak a népszerűség és közbizalom ilyen páratlan fokának elnyeréséhez.

És amikor az ország a gazdasági felvirradás első fény sugaraként fogadja és ünnepli a *Kereskedelmi Bank* súlyos és minden tételében az elért eredményeket igazoló mérlegét, ezuttal nem térhet ki az ünneplés elől a bank elnöke sem, aki nehéz viszonyok között mutatta meg, hogy az évek nem hagytak nyomot munkakészségén, koncepcióján, óvatosságán, szilárd szemérmén, tehetségének ragyogó megnyilvánulásain.

MPK HORTOBÁGYI JUHTURÓ MPK

Nem komolyak a külföldi elektrifikálási ajánlatok

Az az izgalom, amely az elmúlt napokban egy angol és egy hollandi villamossági csoport nyilvánosságra jutott ajánlata nyomán támadt, amely ajánlatok szerint e két csoport egy nagyszabású programot dolgozott ki az ország elektrifikálására, ma már lényegesen lecsendesedett. Ennek oka főleg abban keresendő, hogy időközben kiszivárgott, hogy

ezek az ajánlatok távolról sem jelentenek olyan nagyarányú beruházási munkálatokat, mint amilyenekről az első híradások szóltak.

Megerősíti ezt a kereskedelmi miniszternek egyik napilapban megjelent vasárnapi nyilatkozata is, mely szerint *tulságos várakozások ezekhez az ajánlatokhoz nem fűzhetők.*

Ami a külföldi csoportok ajánlatainak a részleteit illeti, ezekről eddig a kormány érdemlegesen még nem tájékoztatta a nyilvánosságot, sőt olyan

titkolódzva kezeli az egész kérdést, hogy még az érdekelt villamossági társaságok sem szereztek eddig tudomást arról, hogy *a külföldi két ajánlat tulajdonképpen milyen elektrifikálási programot ölel fel.* Az ajánlat részleteinek ismerete nélkül még a szakkörök sem tudnak hozzászólni ahhoz a kérdéshez, vajjon *előnyös-e az országra nézve a két külföldi csoport ajánlata, vagy sem.* Általában szakkörökben *nem tartják komolynak a két ajánlatot* és azoknak megvalósulásában ennek folytán nem is nagyon bíznak. Értesülésünk szerint az angol *Power Securities Corporation*-csoportot dr. Buday Kálmán, az Ipari Jelzőintézet titkára és Irsay Jenő mérnök képviseli, míg a hollandi *N. W. Matschappij tot Financiering van Electriche Ondernemingen* amszterdami elektromos trösztöt a *Leszámitoló Bank* érdekeltségéhez tartozó *Hajós és Szántó* villamossági cég képviseli.

Aranytálcán akarják prezentálni a Gellért- és Rudas-fürdőök bérletét

Az a kérdés, ki a közbenjáró?!

Hetek óta főlegesen és kellemetlenül nagy hűhót csapnak egy álmotlagos külföldi tőkecsoport ajánlatának, amely a *Gellért-hegyi fürdőcentrum kialakítására, valamint a Gellért- és Rudas-gyógyfürdők bérebevételére vonatkozik.* Az a misztikus félhomály, amely ezt a memorandumot körülveszi, alapos kételyeket hagy maga mögött az irányban, hogy valóban külföldi és valóban tőkecsoport-e az érdeklődő fél, csak az biztos, hogy ajánlata mindennek nevezhető, csak éppen reális és megnyugtató ajánlatnak nem. Az írásmű egy fölötté önkényesen összeállított kalkuláció alapján garantál ennyiennyi pengő jövedelmet a fővárosnak a fürdők bevétele után, *mindössze néhány ezer pengővel többet, mint amennyit azok a házi kezelésben jövedelmeznek.*

Nem vállalkozunk az ajánlat részletes bírálatára, mert legalább is *Schermann* Rafaelnek kell lennie, aki a betűkből kiolvassa az ismeretlen ajánlattevők céljait és szándékait, annyi azonban bizonyos, hogy projektumuk tulajdonképpen *rizikómentes társ tulajdonosává tenné őket a főváros azon kevés számú házi kezelésben levő üzemei közül kettőnek, amelyek kivételesen lukratívok.* A bérlők tudniillik fix összeg helyett csak százalékos részesedést hajlandók juttatni a fővárosnak és ezt abban a biztos tudatban tehetik, hogyha *a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok között is nyereséggel dolgozik a két fürdőüzem, akkor*

az előbb-utóbb okvetlenül bekövetkező fel-lelendülés kockázat nélkül nagy összegeket fog a konyhára hozni.

Az általánosságokba burkolt ajánlat elbírálásánál mindenekelőtt elvi álláspontunkat kell le- szögeznünk. A *Pénzvilágot* igazán nem lehet meggyanusítani azzal, mintha akár nyílt, akár pedig burkolt propagandát csinálna a közözemeknek és önérzetesen kijelenthetjük, hogy *az állami és közületi közüzemek céltalan, fölösleges, eredeti rendeltetésével szöges ellentétben álló és a magánvállalkozásra nézve káros mivoltát kevés orgánnum mutatta ki minden adott alkalommal olyan pregnánsan, mint A Pénzvilág.* Ha ennek ellenére most mégis amellet törünk lándzsát, hogy maradjon inkább csak minden a régiben, semhogy a „külföldi tőkecsoportoknak“ engedjék át garasokért, illetve a reménybeni részesedésért a gyógyfürdőket, ezt nem azért tesszük, mintha köpönyeget fordítottunk volna, hanem mert az az őszinte meggyőződésünk és felfogásunk, hogy

két rossz közül inkább a kisebbet választjuk.

Nem szoktunk szunyogra ágyuval lődözni, de

mindezeket le kellett szögeznünk már csak azért is, mert az ismeretlen ajánlattevők látható közvetítője (s valószínűleg kompanistája is), *Gellért Mihály*, az *Astoria- és Palace*-szállók igazgatója. Amikor látatlanban is elismeréssel adozunk *Gellért* ur esetleges és előttünk ismeretlen képességeinek, annak a szilárd meggyőződésünknek kell, hogy kifejezést adjunk: minden lojalitásunk ellenére sem öbenne látjuk azt a szervező és agitátorikus talentumot, aki egy csapásra meg tudná sokszorozni Budapest gyógyfürdőinek forgalmát, hiszen ha ily irányú képességeket érezne magában, bőven nyílna alkalma a vezetésre bizott szállodák forgalmának föllendítésével beigazolni azt, amivel, ha nem is a székesfőváros, de a szállótulajdonos-résztvényesek fokozottabb elismerését bizonyára kiérdemelné és a vállalatok évi mérlegének nyereség-tételét plusz előjellel láthatná el. Hihetetlennek tartjuk azonban, hogy aki egy falut nem tud elkörmányozni, az egy állam élén fényes kormányzati sikerekkel dicsekedhetne el...

De szót kellett emelnünk azért is, mert a városházán bizonyos érdekcsoportok részéről valóságos versenyfutás folyik azért, hogy *ki prezentálja a „külföldi tőkéseknek“ a remekül profitáló szerződés perpektíváját?* El is hihető, hogy busás jutalomra és egy komplett, pezsgős *Astoria*-vacsorára tarthat számot az, aki megtalálja azt a *kijáratot*, amely mögött a kész szerződés lappang. De a sampionátusért folyó küzdelemben különösen exponálja magát az az ügyvéd — törvényhatósági bizottsági tag, aki egy magas közigazgatási pozíciót betöltő méltósággal áll rokonságban és mindezeket felül tagja a városgazdasági bizottságnak is, amely tudvalevően dönt az ajánlat felett. Mi készséggel elhisszük, hogy a kérdéses fiskális igazán szokatlan önzetlenségéből és tisztára a főváros anyagi érdekeinek szem előtt való tartásával lelkesedik és buzgólkodik az ajánlat elfogadása körül, csak azt szeretnénk, ha altruista lelkesedésének egész hevével és szuggesztív erejével nem akarná „megfőzni“ bizottsági tagtársait is, akik valamennyien nagykoru és gazdasági kérdésekben is jártas urak és valószínűleg megengedhetik maguknak azt a luxust, hogy egyéni véleményét formáljanak a szőnyegen forgó problémáról. Mert ha a bizottsági tag ur ügybuzgalma és rábeszélőképessége nem lohadna le, netán még azt lehetne feltételezni, hogy ő az egyetlen kiválasztott, aki személyesen ismeri a rejtélyes külföldieket, nagyratörő terveiket, hatalmas koncepciójukat s nem venné a telkére, hogy a *tájékoztatlan főváros egy ilyen, ezer évben csak egyszer adódó alkalmat elszalasszon...*

A kormány hallgatólagos hozzájárulásával ötven pengővel drágította a magyar tűzifategyérdekszövetkezet

A téli szezon beköszöntése olyan váratlan szenzációval szolgált, amire a legvérmesebb fantázia se készülhetett fel. A tűzifa ára horribilisán emelkedett, ezt a fontos közszükségleti cikket úgy szólván máról-holnapra, mesterséges eszközökkel megdrágították s mindez

olyan formában, mondhatnánk állami támogatással történt, amely megérdemli a legelősebb kritikát.

Egy kisded érdekcsoport, amely Romániában, a politikai konstellációk jóvoltából, pillanatnyi előnyöket élvez, ezeket az előnyöket — a magyarországi illetékesek hozzájárulásával — arra használta fel, hogy

hónapok alatt 40 százalékos árdragítást idézzen fel

és a magyar fogyasztóközönséget teljesen indokolatlanul és minden elfogadható ok nélkül megvámolja.

Az ország tűzifabehozatala néhány esztendővel ezelőtt még évi 200—220 ezer vagón volt, ez a tétel azonban az 1929—30-as szezonban lecsökkent 120 ezerre, tavaly pedig már csak hatvan ezer vagón volt. Ennek nemcsak az az oka, hogy a szén és a kokszt fokozottabb használata kiszorították a tűzifát, hanem a magyar erdőgazdaságokban, elsősorban a herceg Esterházy-birtokon, aztán a veszprémi püspökség és a miskolci állami erdőgazgatóság erdeiben folyó nyaklónélküli gazdálkodás is, amely az eddigi, évenként meghatározott mennyiségű fa kitermelése helyett nemzetgazdasági és valutapolitikai szempontokra való hivatkozással, a földmivelésügyi minisztérium engedélyével, ugyyszólván erdőirtást végez és nem veszi számba, hogy az ekként megkopaszított erdők kapacitása a jövőben csökkenni fog.

Az idén aztán — részletesebb indokolásra talán nincs is szükség — a piacot a magyar tűzifa dominálja. Ezidén állítólag 150,000 vagón fa eladására készültek fel a hazai erdőgazdaságok, amelyek tavaly, az importált fa fuvardíjmelésének és külön vámjának kivetése idején, még annyira tartottak a konkurenciától, hogy

a kötelező tűzifakeverést akarták kiforszírozni a kormánytól.

Ez azonban mégsem valósult meg, ezidén pedig, a devizakorlátozási és pengőkiviteli tilalom következtében már nem is kell tartani tőle.

Mint hogy azonban még így is importra szorulunk, a téli tüzelési szezon beállta előtt működésbe lépett Budapesten az Általános Fabehozatali Rt., azzal a céllal, hogy biztosítja az ország tűzifaszükségletét. Ekkor kötötték meg ugyanis a magyar-csehszlovák kereskedelemi provizóriumot, amelynek értelmében Csehszlovákia huszezer vagón fát, Magyarország pedig huszonnyolcezer darab sertést víz ki és a fizetéseket kölcsönösen kliringszámlán bonyolítják le. A provizóriumnak eddig egyik fél se vehette hasznát, mert mi mindössze a kontingens felét vittük ki, a prágai huspicacon uralkodó nyomott árak miatt, igaz viszont, hogy a csehek még ezer vagón fát se hoztak be, mert a fuvar annyira megdrágítja a szállítást, hogy Budapesten csak 340 pengőért tudják adni a tűzifát.

Amikor a Fabehozatali megalakulásáról szóló híreket olvastuk, őszintén szólva, megrökönyödünk, mert a vállalat igazgatóságában báró Bottlik István neve mellett ott olvastuk a Rottmann Dezsőt is. Azét a Rottmann Dezsőt, aki nyolc évvel ezelőtt, mint a Magyar Általános Fatermelő Rt. (Hitelfa) vezérigazgatója, bizonyította be a finanszírozó pénzintézetnek, hogy a legjobb konjunktúrában és a legkedvezőbb auspiciumok mellett megindult vállalatra is rá lehet fizetni, ha annak vezetésében nem a szakértelem, hanem a reprezentáció és a kapkodás nyilvánul meg. Ugyanez left a sorsa az ugyan-csak általa gründolt, rövidletű Tűzifabehozatali és Értékesítő Rt.-nak is, amelynek egyik legkevesebb kerékkötője éppen a Rottmann Dezső személye volt, amit csak tetézt az anyavállalatnak súlyos veszteségeket okozó Kalória Tűzelőanyagforgalmi Rt. életrehívásával. Mostani alapításának se jóslunk nagyobb jövőt, de ahhoz mindenesetre elegendő, hogy hathatósan közreműködjen a drágaság felidézésében. Egy szóval

Rottmann az az anti-Midas, akinek a kezében arany helyett sárrá válik minden.

Az Általános Fabehozatali szerepéről a továbbiakban szó lesz még, most nézzük meg, hogyan készültek fel a románok a magyarországi faellátásra.

A magyarországi tűzifaimport 70—80 százalékát Románia fedezte s így az ottani érdekeltségek, a változott viszonyok következtében, fokozott figyelemmel készültek fel az idej kampányra és reményeiket élesztette az is, hogy a magyar kormány az 1930. év decemberében életbeléptetett 50 aranyfilléres vámtételt 25 aranyfillérre csökkentette. Nyilvánvaló lévén, hogy a magyarországi importot ezidén nem a cseh, hanem a román termelők fogják lebonyolítani, kézenfekvőnek látszott, hogy fakiviteli szindikátusban tömörüljenek, már csak a valutáris nehézségek és egy séges irányukat megállapítása céljából is.

Szó se lehetett másról, mint hogy a szindikátus vezetésében a nemzetközileg elismert, renomés és Magyarországon helyi képvisellettel rendelkező, itt állandó vevőkörrel bíró romániai fakitermelő- és exportőr-vállalatok domináljanak. Azonban nem ez történt. Általános meglepetésre Nagyváradon összeült egy szűkkörű érdekeltség, amelyben a Sohodol Rt. és az Élesdi Mész- és Faipari Rt. játszották a primhegedűt és csak később, a körülmények kényszerítő hatása alatt, csatlakoztak hozzájuk a Grünstein S. és Fia, valamint a Szudrics-petroszi Fakitermelő cégek. Ezek az urak, élükön a Sohodol napoleoni allűrökben tetszelgő és akaratát tűzön-vízen keresztülvívő vezérigazgatójával, Schreiber Endrével, kinevezték magukat Román Tűzifakiviteli Szindikátusnak, egyszerűen nem véve tudomást a többi vállalatról és cégről, amelyeknek pedig oroszlánrészük volt eddig a Magyarországra irányuló export lebonyolításában. Hogy egyebeket ne is említsünk,

ezek a vállalatok maradtak ki a kiviteli szindikátusból: a Nasici, a Hazai Fatermelő, a Lunaforrási Erdőtermelési, az aradi Mairowitz M. Fiai, a Mundus, a Béltéki uradalom erdőgazdasága, a Laroche és Darvas-cég.

Csupa elsőrangú, kitűnő hirnévnek örvendő nemzetközi viszonylatban is számottevő vállalat, amelyeknek csupán az az egyedüli bűnük, hogy nem állottak összeköttetésben és intím kapcsolatban Tilea úrral.

Ez a Tilea ur egy nagybefolyású és román kormánykörökben különösen járatos férfit, aki értette a módját s nyíltan kifejezést is adott annak, hogy pártfogoltjainak rendkívüli előnyöket biztosítson. Schreiber ur ismerté Tilea urat, sőt az ismeretségénél talán szorosabb kapcsolat is lehetett közöttük, legalább is erre lehet következtetni abból, hogy

a román kormány kiviteli engedélyhez kötötte a tűzifaexportot és a kiviteli koncesszióban nem részesedhet más, mint aki az egyedül üdvözítő szindikátus tagja.

Igy tehát más nem is szállíthat fát Magyarországra területére, csak a Schreiber & Comp. érdek-közösség.

— Ez eddig egészen egyszerű — gondolná a laikus olvasó. — Ha a Nasici és társaik is engedélyhez akarnak jutni, lépjenek be a szindikátusba.

Igen ám, csak hogy nem lépnek be! Mert nem akarnak együttműködni Schreiberékkel, nem ismerik el autoritásukat sem üzleti, sem pedig etikai téren, egy szóval — nem társaság nekik a Román Tűzifakiviteli Szindikátus.

És így Schreiber napoleoni pózzal áll a bástyán és diktálja a feltételeket a magyar fogyasztóközönségnek.

Első ténykedésük az volt, hogy

ötven pengővel fölemelték a tűzifa vagónjának árát.

Ezt a páratlanul vakmerő árdragítást nem indokolta meg a világpiacon helyzete, de még kevésbé a belföldi viszonyok. Amíg a szindikátus nem kezdte meg akcióját, a tendencia az volt, hogy az árak hamarosan csökkenni fognak, mert a román termelők minden körülmények között és minden áron tud akartak adni készleteiken, amelyeknek javarésze az évek hosszú során fel-

halmozódott és értékesítetlenül maradt, „tul-érett” fa volt. Normális helyzetben ma már olcsóbb lenne a fa. Mig így...

Mig így az történt, hogy a budapesti Fabehozatali Rt., vagyis Rottmannék, először is azt tették, hogy a cseh termelők részéről szabad zónát biztosítottak a románoknak. És mert a hazai fatermelők nem estek a fejüklágyára,

sebtében ők is végrehajtották ezt az áremelést,

nehogy — Isten ments! — kihatástalanul hagyják ezt az értékes szánsozt.

Ma tehát, Schreiber Endre és magyarországi fegyverbarátai jóvoltából, ötven pengővel drágább a tűzifa, holott legalább ennyivel olcsóbb is lehetne.

Az áremelésnek egyébként egyetlen jogos oka is van:

Rottmannék 16 pengőt huznak le minden vagón után, az Erdészeti Egyesület, amelynek élén Bíró Zoltán erdőfőtanácsos áll, pedig az erdészeti alapra 4 pengőt kap vagónonként.

Ha csak ötvenezer vagón fát adnak el az idén, akkor Rottmannék 800,000 pengőt kerestek, de hir szerint további 10 kemény pengőket is foghatnak kapni vagónonként a román kiviteli szindikátustól azért, hogy ne zavarják az ő cirkulációikat és egyengessék el a felmerülő nehézségeket. Tulságosan pesszimista becsléssel is tehát

1.300,000 pengő sáp jut Rottmann Dezsőnek és társainak,

mindmegganyai pengő a magyar fogyasztóközönség sovány pénztárcájának rovására.

De itt sem álltak meg Schreiberék. Nem létesítették Budapesten irodát, ezzel is kimutatva, hogy hatalmuk tudatában — mennyire fumigálják a magyar közönséget és

nem vették igénybe azokat a bevált, nagy ismeretségi körrel rendelkező képviselőket és kereskedőket,

akik tétlenségre lettek kárhóztatva, mert vállalataiktól a román kormány megvonta a kiszállítási jogát. E helyett román ügynökökkel járatják be a kereskedőket és — szigorúan előzetes fizetéssel! — ajánlják árujukat. Igaz, hogy kevés magyar cég akad, amely előre fizessen egy obskurus, eddig sohase hallott nagyváradi termelő árujáért! No, majd Rottmannék ebbe is belekényszerítik őket, legalább is erőteljesen döngetik ez irányban a mellüket, — a kilátásba helyezett további 10 pengős részesedés mielőbbi elnyerése fejében.

Ezek az anomáliák szóba kerültek a Kereskedelmi és Iparkamarának azon az értekezletén is, amelyet a debreceni és szegedi kamarák ösztönzésére a múlt héten tartottak meg Székács Antal alelnök elnöklétével. A kereskedők és képviselők elkeseredetten tették szóvá a román szindikátus eljárását és a debreceni Fajforgalmi Rt. az ország egyik legnagyobb tüzelőkereskedelmi vállalatának Gaál nevű igazgatója

erélyesen követelte, hogy ha a román kormány, a kereskedelmi szerződés megszegésével, kiviteli koncessziókhöz juttatja a kiválasztottakat, akkor viszont a magyar kormány is behozatali engedélyeket adjon ki és szelektálja az árdragító és magyar embereket egzisztenciájukban támadó elemeket.

De azt is kifejtették a jelenlevők, hogy nem működhetnek együtt egy olyan alakulattal, amellyel szűkebb hazájukbeli kartársaik is elutasították az együttműködést.

Az ankét — sajnos — pozitív eredmény nélkül végződött, de a kormánynak haladéktalanul közbe kell lépnie és mielőbb meg kell akadályoznia a szemünk láttára folyó, példátlan és vakmerő árdragítást!

A huszonnegyedik órában várja a magyar fatermelők ez a közbelépést, mert a belföldi termelés helyzetét is eredményesebben szolgálja a 200 kilométer távolságot meghaladó vonalakon adandó fuvardíj-refakcia, amelynek kieszközlését már hosszú ideje sürgetik az érdekeltségek, mint a Schreiber-Rottmann-féle érdekközösség által felhajtott árak tartása és a fogyasztóközönség megvámolása!

A Széchenyi-fürdő milliárdos elszámolási botránya a büntető-törvényszék előtt

Perl Dánielt, a Walla cég volt igazgatóját, egy mérnököt és két építési rajzolóját vád alá helyezték csalás kísérlete és magánokirathamisítás címén

Hatalmas aktacsomó került a napokban Törek Gézának, a budapesti büntető-törvényszék elnökének asztalára: a Széchenyi-fürdő építkezési botrányának ügye. Sokak előtt már feledésbe ment a sok-sok milliárdos hiteltulépés miatt kitört építkezési botrány, amelyből csodálatosképpen nem lett bűnügy. Annál súlyosabb bűnügy származott azonban az építkezési elszámolás egyik mellékhatásából.

A Széchenyi-fürdőt — mint emlékeztetes — az ifj. Walla József cementgyár rt. építette, mint fővállalkozó. Amikor a botrányos építkezés befejeződött, beküldték az összes elszámolásokat a városházára, ahol a műszaki osztályon szabályszerűen lefolytatták az egyeztetést.

Már kifizetésre készen állott az akta, mikor a műszaki osztály egyik mérnöke, Dörre Endre székesfővárosi mérnök észrevette, hogy egyes tételeket ismeretlen kezek az egyeztetés után meghamisítottak.

Ha észre nem veszi a mérnök ezt a hamisítást, akkor a kőművesmunkálatoknál közel egymilliárddal, 957,162.450 koronával többet fizetett volna ki a főváros pénztára, mint amennyi Wallának a szabályszerű elszámolás szerint járt volna.

A mérnök a hamisításról jelentést tett a polgármesternek, onnan pedig az ügy feljelentés formájában a rendőrségre került. Hosszu nyomozás indult meg azután, hogy az elszámolások ismeretlen meghamisítóit megtalálják. Egész sereg írásszakértő dolgozott az iratokon, míg végül a királyi ügyészség megalkothatta magának a véleményét és elkészítette a vádiratot.

A budapesti kir. ügyészség csalás büntetvének kísérlete és magánokirathamisítás büntette címén vádat emelt Perl Dániel, az ifj. Walla József rt., azóta elbocsátott igazgatója, Cristofolli Emenegildo mérnök, Katzl Ödön és Vedres József építési rajzolóik ellen,

akik annak idején mind Wallának alkalmazásában állottak, de időközben állásuktól megváltak.

A királyi ügyészség vádirata szerint Perl Dániel igazgató adott utasítást Cristofolli mérnöknek, valamint Katzl és Vedres építési rajzolóknak, akik a városházán az egyeztetés munkáját végezték és így az elszámoláshoz hozzáférhettek, hogy milyen tételeket hamisítsanak meg az egyeztetés után.

Perl Dániel és három társa az ügyészség vádirata ellen kifogást adott be, amelyben ártatlanságukat hangoztatták. Azzal érveltek, hogy Perl Dániel nem adott semmiféle utasítást és ők nem hamisítottak meg egyetlen iratot sem. A büntető-törvényszék vádtanácsa a kifogásokat elutasította,

Perl Dánielt, Cristofolli Emenegildot, Katzl Ödönt és Vedres Józsefet pedig csalás büntetvének kísérlete, valamint magánokirathamisítás bűntette címén vád alá helyezte.

A közeli napokban Törek elnök kijelöli ennek a nagyérdekes ügynek a tanácsát és rövidesen főtárgyalásra is kerül a Széchenyi-fürdő elszámolási botránya.

A magyar-osztrák gallérkartel biztosítja a gallérszükségletet, de újból felemelte az árakat ötven százalékos vámtérítés az osztrák gyáraknak!

A textilpiacnak már megvan az ujévi szenzációja. Január elsején ugyanis a magyar fehérneműgyárosok olyan szerződést kötöttek az osztrák gallérkartellel, hogy ennek a szerződésnek a részletei általános szóbeszéd tárgyát képezik a piacon. Egyszerűen:

megalakult a magyar-osztrák gallérkartel,

ami annál érdekesebb, mert a kartelszerződésben olyan súlyos terheket vállaltak a magyar gyárak, hogy — a gallér ára ismét emelkedni fog tíz százalékkal...

Az érdekes kartelmegállapodás előzményei a következők: Magyarországon két nagyobb és számottevő fehérneműgyár működik. Az egyik

a Joss M. és Löwenstein,

amelynek Budapesten kívül Csehszlovákiában is van egy gallérgyára. A másik a

Wieselthier Fehérneműgyár.

Ez a két üzem már azelőtt is csak import utján tudta ellátni a magyar piacot és amikor a devizakorlátozási rendelet megjelent, mindkét gyár súlyos nehézségekbe került.

Valamennyi külföldi gallér kiszorult Magyarországról és akkor, amikor 1931 augusztus 31-én a gallérvámokat 600 aranypengőről a duplájára, 1200 aranypengőre emelték fel, még nehezebb lett a helyzet. Csupán az osztrák gallérgyárak tudtak a magas vám ellenére is bizonyos gallérmennyiséget szállítani Magyarországra, de csak azzal, hogy a magyar gyáraknak új szerződéses megállapodást kell kötni az ausztriai fehérneműgyárakkal.

A magyar fehérneműgyárak a múlt év végén mindenesetre megpróbálkoztak valahogyan javítani a helyzeten. 1931 októberében felemelték a gallér árát.

A félkemény gallérét 15 százalékkal, a kemény gallérét 10 százalékkal.

Ugyanezért közölték a kiskereskedőkkel, hogy ez az áremelés csak ideiglenes, mert a viszonyok változásával remélik, hogy az áremelést visszavonhatják.

A kiskereskedők tudomásul vették ezt és senki sem számított további áremelésre. Ezért hatott meglepetésként, hogy a magyar és osztrák gallérgyárak kartelbe tömörültek január elsején és

a gallérárat Magyarországon tíz százalékkal ismét felemelik.

Az érdekes kartelszerződés főbb pontjai a következők:

A magyar és osztrák gyárak közös elárúsító irodát állítanak fel Budapesten és csak a központi iroda utján juthat áruhoz a piac.

A kiskereskedőknek eddig adott hitelkereteket megszorítják és mindennemű eddigi fizetési kedvezményt megszüntetnek.

Csak hatféle gallérmintát gyártanak és odáig mennek a szigorúságban, hogy a gallérok minden jelzés nélkül kerülnek forgalomba. Eddig ugyanis

a detailkereskedők cégjelzését a gyárak maguk nyomatták a gallérokba. A kartel ezt megszüntette.

A szerződés egyik legérdekesebb pontja az, hogy

a magyar gyárak biztosítják az osztrákoknak azt a kontingenst, amelyet a devizarendelet előtt exportáltak Magyarországra.

És végül a szerződés szenzációja: a vámtarifamegállapodás. Az osztrákok ugyanis semmi arón sem voltak hajlandók az új vámtarifa mellett szerződést kötni. Ezért a kartelmegállapodás szerint

a magyar gyárak visszafizetik az osztrákoknak a régi és az új vámtarifa között fennálló különbözetet, azaz 600 aranypengőt!

Ez volt az oka, hogy a gallérárok ismét emelkedni fognak Magyarországon tíz százalékkal.

A szerződést e napokban irtak alá. A tárgyalásokon magyar részről a két nagy fehérneműgyár megbízottai, osztrák részről pedig a Landweiss fehérneműgyár igazgatója vett részt.

A magyar-osztrák kartelmegállapodás január 1-én lépett életbe!

Amig városatyá lettem . . .

György Endre munkája, amelynek megjelenéséről és tartalmáról legutóbbi számunkban részletesen beszámoltunk, a hozzája fűzött vározközösöknek megfelelően, átütő sikert aratott. A sajtó és az olvasóközönség kritikája egyöntetűen megállapította, hogy a tartalomban és kiállításban egyaránt művészi értékű könyv nélkülözhetetlen olvasmány, ugyszólván kézikönyvünkje mindazoknak, akik a kommunikatív ügyeivel foglalkoznak, vagy pedig a városházával bármely néven nevezendő kapcsolatuk is van, szóval: minden budapesti polgárnak. A kitűnő szerzőt igazán reprezentáns művének megjelenése alkalmából kartársai és tisztelői elhalmozták szerencsekívánataikkal, amire az Ujság élénk és érdekes fővárosi rovatának szerkesztője méltán rá is szolgált.

ELŐFIZETŐINKET

tisztelettel felkérjük, hogy az új évben esedékessé vált előfizetési díjakat most már a legsürgősebben küldjék be, ellenkező esetben e hó végével lapunk küldését be kellene szüntetnünk.

A PÉNZVILÁG előfizetési ára:

egy évre 20 pengő
félésre 10 „

Kiadóhivatalunk címe: Budapest, József-körút 86.

Postatakarékpénztári számla: 5172.

Izgalmas csata a bíróság előtt a Károly- köruti nagy tüzvész miatt

A budapesti ítélőtábla előtt most fejeződött be annak a pernek a másodfoku tárgyalása, amelyet az *Első Magyar Általános Biztosító Társaság* indított a *Flóra Szappangyár* ellen. A perben néhány száz pengő híján 200.000 pengőről volt szó, ennyi kártérítés megítélését kérte az *Első Magyar* a *Flóra* gyárral szemben.

Az ügy előzménye az a két év előtti tüzeset volt, amelynek a Károly-körut 3. szám alatti hatalmas bérpalota tetőzete és felső emelete esett áldozatul. A Károly-köruti háznak messze látható tűzfala van, mert a szomszédos *Vigyázó-féle* épületnek, amely most már a *Magyar Tudományos Akadémia* tulajdon, első emelete mögül messze kimagaslík az ötemeletes bérpalota oldalfala. Ezt a falat a háztulajdonos bérbe szokta adni hirdetések számára. A *Flóra-gyár* is kivette ezt a területet reklám céljaira és a munkát a *Hermann és Bochacsek* vállalkozó cégre bízta. Mielőtt a munkások hozzákezdtek volna a festéshez, a *Flóra-gyár* írásbeli kötelezvényt adott *Kramer Jenő* házgondnoknak arra, hogy a munkálatok alatt a padlásra, a ház tetőzetén okozott összes károkat meg fogja téríteni.

Munka közben, nyilván a dolgozó munkások gondatlanságából, akik a tilalom ellenére cigarettára gyújtottak rá, tűz keletkezett az épületen, amely bámulatos gyorsasággal harapódzott el.

Az épület az Első Magyaránál volt biztosítva, amely a kár likvidálása után 198.000 pengőt folyósított a háztulajdonosnak.

Közben a munkások ellen lefolytatták a bűnvádi eljárást, amely azzal végződött, hogy a bíróság nem tudta teljes bizonyossággal megállapítani annak az egyéneknek a személyét, akinek gondatlansága okozta és ezért

valamennyit felmentette a vád alól.

A bűnvádi eljárás befejezése után az *Első Magyar* megindította a kártérítési pert a *Flóra-gyár* ellen és keresetét részben arra alapította, hogy a vállalkozó munkásai által okozott kárért a *Flóra felelős*, főleg azonban azzal érvelt, hogy a *Flóra* által a festés megkezdése előtt adott nyilatkozat alapján mindazt, amit az intézet a háztulajdonosnak megfizetni tartozott, visszafizetni köteles.

A per mindkét részről elkeseredetten folyt, a *Flóra* arra hivatkozott, hogy kellő gondossággal járt el, amikor a festést szakavatott cégre bízta, másrészt az írásbeli nyilatkozat nem a tüzvész esetére vonatkozott, hanem csak azt az eshetőséget tartotta szem előtt, hogy a munkások esetleg a padlásra, vagy a tetőzeten valamit megrongálnak.

A bíróság hosszadalmas bizonyítást folytatott le, beszerezte a büntetőügy iratait, a tanúk egész seregét hallgatta ki, majd olyképpen döntött, hogy

a károsodás felét a Flóra, a felét pedig az Első Magyar köteles viselni.

A *Flóra-gyár* megfellebbezte ezt a döntést és a budapesti ítélőtábla *Külley-tanácsa* most hozott ítéletet a perben.

A tábla előtt a *Flóra* arra hivatkozott, hogy a tüzvészt nem is a munkások okozták, hanem egy elmebeteg ember. Különböző lappeldányokat csatolt be, amelyekből kiderült az, hogy egy *Vass Sándor* nevű örült, aki *pyromániában* szenved és akit a lipótmezei gyógyintézetben ápoltak, a kérdéses időben megszökött a tébolydából és megbízható adatok szerint ez az ember lopódzott a padlásra és ez gyújtotta fel a tetőt. Rámutatott arra, hogy *Vass Sándor* több ízben megszökött az elmebetegintézetből és

ilyenkor mindig örült szenvedélyében tüzeket okozott.

Mivel pedig a büntetőbíróság a munkásokat a tüzvész vádjára alól felmentette, tehát bűnösségük megállapítása nincsen, az elmebeteg által okozott kárért a *Flóra* nem felelhet, mert azt nem a munkások, hanem az örült gyújtogató idézte elő.

A bíróság ebben az irányban is lefolytatta a bizonyítást, azonban a pusztán feltevéseken kívül

semmiféle komoly adat nem merült fel

arra nézve, hogy a házat az elmebeteg gyújtotta volna fel.

Ezekután a tábla meghozta szenzációs döntését, amellyel

az elsőbíróság ítéletét megváltoztatta és a marasztalás összegét 36.000 pengőre szálította le.

A tábla ítéletének indokolása kifejti, hogy a büntetőbíróság döntésével szemben a tábla legjobb meggyőződése szerint

a tüzvészt a tilalom ellenére dohányzó munkások okozták,

mert attól kezdve, hogy ezek a telőre felmentek, a padlásra más ember a tűz kitöréséig nem járt. A bíróság a *Flóra* nyilatkozatát úgy értelmezte, hogy az a tüzesetre is kiterjedt.

A teljes kárt azonban a tábla mégsem ítélte meg. Megállapítást nyert ugyanis az, hogy a háznak négy padlásfeljárója van, amelyek közül kettő a tűz kitörésekor el volt falazva, a harmadik feljáró pedig teljesen el volt torlaszolva. Itt

tartotta ugyanis a *Pátria Biztosító Rt.*, mint a ház egyik emeletének bérlője, régi, kiseleztezt iratit, amelyek a bejárást elzárták. Több, mint egy órai munka kellett a tűzoltóknak ahhoz, hogy ezt a feljáratot szabadá tegyék és a padlásra feljuthassanak.

A fennálló rendeletekkel ellentétben van az, hogy a padlásra gyúlékony anyagot lehessen tartani és a tüzvész elharapódzásának egyik legfontosabb oka az volt, hogy ezek az iratok hatalmas lánggal égni kezdtek és közelükbe férközni nem lehetett. A tábla tehát figyelembe vette azt a körülményt, hogy a kár nagyságára olyan körülmény is befolyással volt, amelyről a *Flóra* nem tehetett. Másrészt megállapította azt is, hogy a festőcég munkásai között rovttmultu és büntetett előéletű egyének is voltak, miért is a vállalkozó is hibát követett el, amikor ezek felügyeletére munkavezetőt nem alkalmazott.

De hibás a háztulajdonos is, mert neki is ügyelni kellett volna arra, hogy az ötemeletes, nagyértékű ház semmiféle tűzveszedelemnek ne legyen kitéve.

Mindezek figyelembe vétele mellett a tábla nemcsak a kár megosztását látta szükségesnek, hanem úgy találta, hogy annak megfelezése a *Flóra-gyár*ra nézve méltánytalan lenne. Ezért úgy döntött, hogy

a kárnak egynegyed része terheli csupán a Flórát,

háromnegyed része pedig a háztulajdonost és csupán 36.000 pengő visszatérítését tartotta indokoltnak.

Az ítélet ellen mindkét fél felülvizsgálattal élt. **Vajda József.**

Az Első Magyar Részvény-Serföződe

PARACELSUS SÖR csapolása megkezdődött

A nagy tápértékű barna idénysör — amíg a készlet tart — palackokban lefejeve is kapható kávéházakban, vendéglőkben, fűszer- és csemegeüzletekben. Vidéken: összes raktársainknál minden jobb étteremben, kávéházban és csemegeüzletben.

Körülbelül 26 millió pengővel csökkent a tiz vezető fővárosi pénzintézet értékpapírvagyona az 1931. évi mérlegekben

Az értékpapírtárcáknál eszközölt leértékelések folytán érintetlenül maradnak a latenciák

Az 1931. évi bankmérlegek elkészítésének egyik legnagyobb akadály a értékpapírtárcának miként való értékelése volt. A tőzsdei forgalom szünetelése következtében ugyanis a bankok nem tudták, hogy mérlegükben milyen árfolyamokon vetéék fel a tárcájukban levő értékpapírokat. A kereskedelmi törvény tudvalevően erre nézve azt írja elő, hogy az értékpapírok a december 31-iki hivatalos tőzsdei árfolyamok alapulvétele mellett értékelendők. Miután azonban a tőzsdei forgalom mult év július 13. óta szünetel, a bankok nem voltak abban a helyzetben, hogy a kereskedelmi törvénynek ehhez a rendelkezéséhez tartsák magukat. A bankmérlegek elkészítésének ez az akadály a kormányt is foglalkoztatta és különböző tervek merültek fel arránézve, hogy az akadályt miképpen lehessen áthidalni. Eleinte arról volt szó, hogy egy a kormány által kinevezett bizottság fogja a tőzsdei forgalom tárgyát képező részvényeknek a mérlegek céljaira való árfolyamát megállapítani, de ettől a tervtől különféle okok miatt elálltak az illetékes tényezők és végül is abban történt megállapodás, hogy az 1931. évi mérlegekben a bankok birtokában levő értékpapírok a június 30-iki árfolyamok alapján értékelendők. A pénzügyminisztérium erre vonatkozó rendelete, értesülésünk szerint, már a legközelebbi napokban meg is jelenik.

Tudvalevő, hogy a bankok értékpapírtárcája a bankvagyonok egyik legfontosabb tényezője, amely mérlegtétel azért is nagy fontosságú volt mindig, mert emögött húzódtak meg mindig a pénzintézetek legjelentékenyebb latenciái. Különösen a vezető pénzintézeteknél ment tradíciószámra, hogy a tárcájukban levő részvényeket lényegesen a tőzsdei árfolyam alatt szerepeltették, miáltal e mérlegtételükben mindig igen számottevő latens tartalékok húzódtak meg. A vezető pénzintézetek e mérlegtradíciójukhoz még az

utolsó években is szigorúan ragaszkodtak, noha ekkor a részvények tőzsdei értéksökkenése már meglehetősen nagy arányokban jelentkezett. Ennek ellenére vezető pénzintézeteink még az utolsó, 1930-as mérlegekben is oly árfolyamokon állították be értékpapírtárcájukat, amelyek lehetővé tették a korábbi években létesített latens tartalékok érintetlen maradását.

A mult év június 30-iki tőzsdei árfolyamok átlagosan 13 százalékkal voltak alacsonyabbak, mint az 1930. december 31-iki tőzsdei árfolyamok. Ezt az átlagos értéksökkenést véve figyelembe, megközelítő pontossággal képet adhatunk azokról az összegekről, amelyek az 1931. évi bankmérlegekben az értékpapírvagyonok ellenértékeképpen fognak szerepelni. Az alábbi összeállításunkban megkíséreljük ezen az alapon összeállítani a fővárosi vezető pénzintézetek 1931. évi mérlegeiben előreláthatólag kimutatásra kerülő értékpapírvagyonukat.

	Értékpapírtárca 1930-ban	1931-ben	várható ért.-csök.
Magyar Ált. Hitelbank	53.76	46.77	6.98
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank	46.03	40.05	5.98
Pesti Hazai Első Takarékpénztár	12.45	10.80	1.61
Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank	19.70	17.14	2.56
Angol-Magyar Bank	22.22	19.33	2.89
Magyar-Olasz Bank	5.88	5.12	0.76
Magyar Általános Takarékpénztár	9.96	8.67	1.29
Magyar Országos Központi Takarékpénztár	17.36	15.11	2.25
Hazai Bank	7.97	6.94	1.03
Bélvárosi Takarékpénztár	5.22	4.54	0.68

26.03

E számvetés alapján tehát a fenti tíz tővárosi pénzügyintézet értékpapírvagyona az idei mérlegekben kerek 26 millió pengővel kisebb összeggel fog szerepelni, mint az 1930. évi mérlegekben. Hangsúlyoznunk kell ismét, hogy az ily módon kapott eredmények csak hozzávetőlegeseknek tekinthetők, annál is inkább, miután a bankok értékpapírtárcája tudvalevően nemcsak tőzsdén jegyzett

részvényekből áll. Ismerve azonban a bankok konzervatív mérlegpolitikáját, bizonyosra vesszük, hogy pénzügyintézeteink a tőzsdéi forgalom tárgyát képező értékpapírvagyonuknál is *ugyanolyan arányú leértékeléseket fognak eszközölni*, mint azoknál a részvényeknél, amelyek a tőzsdén jegyezve vannak, bár erre nem lennének kötelesek.

Mindebből mint legfontosabb konkluzio az

vonható le, hogy az 1931. évi bankmérlegekben az eddigi látenciók változatlanul megmaradnak. Ennek azért van különös fontossága, mert ebben rejlik a legfőbb biztosítéka annak, hogy az 1931. évi bankmérleg a magyar vezető pénzügyintézetek iránt ugy belföldi, mint külföldi viszonylatokban eddig megnyilvánuló osztatlan bizalmat a gazdasági válság kimélyülése ellenére *konzerválják*.

A szövetkezetek tüntetően kiakarnak lépni a kereskedelmi és iparkamarák köteleikéből

A győri kereskedelmi és iparkamarának a mai viszonyokat jellemző érdekes afférja támadt a szövetkezetekkel, azokon keresztül pedig magával Kenéz Béla kereskedelemügyi miniszterrel.

A győri kereskedelmi és iparkamara körzetéhez tartozó szövetkezetek

panasszal fordultak a kereskedelemügyi miniszterhez a kamara állítólagos szövetkezetellenes magatartása miatt.

A szövetkezetek panaszára Kenéz miniszteri leiratot intézett a győri kamarához és kereskedelemügyi miniszteri szájából minden esetre szokatlanul hangzó kioktatásban részesíti a kamarát, mondván, helyesebben irván a többek között ezeket: *A fogyasztási szövetkezetek éppen olyan legális kereskedők, mint a magánkereskedők és a kereskedelmi kamarák nem vehetnek részt olyan akciókban, amelyek a szövetkezetekkel szembeállítják a magánkereskedelmet.*

A kereskedelemügyi miniszter kioktató leirata a győri kereskedelmi és iparkamara körében érthető feltűnést keltett. A kamara egyik ülésén ennek élénk kifejezést is adtak és heves felszólalások után a következő határozatot hozták:

— A kamara sajnálattal állapítja meg, hogy a kereskedelemügyi miniszter a magánkereskedelem jogos érdekeivel szemben a fogyasztási szövetkezeteket veszi védelmébe.

A közgyűlés a miniszter leiratát magáévá nem teheti, mert az az álláspontja, hogy a kifogásolt rőpiratok szétküldése jogos kereskedői érdekekből történt.

Óvást emel a kamara a szövetkezetek állami támogatása ellen.

Végül kimondja az ülés, hogy a kamara ebben az ügyben megkeresi állásfoglalás végett az összes társ kamarákat.

A győri iparkamara eme önértékes és minden tekintetben helytálló állásfoglalása viszont a szövetkezetek frontján keltett élénk konsternációt.

Eleinte azt remélték, hogy Kenéz miniszter, a szigorú apa szerepében most alaposan ráncba szedi ezt a vásott gyereket (tudniillik a győri kereskedelmi és iparkamarát). Sőt a derék és jöviseletű szövetkezeti vezető urak már a suhogó nádpálcát is ott képzelték a szigorú miniszter bácsí kezében.

Elfelejtették azonban, hogy annak a fránya pálcának két vége van és az egyikkel esetleg vissza is lehet ütni.

A kereskedelemügyi miniszter

nem a szövetkezetek minisztere, hanem a magánkereskedelemnek és a magániparnak.

A szövetkezetektől nem lehet várni, hogy ennek igazságát belássák és elismerjék. A szövetkezetek sokkal elfogultabbak, semhogy ilyen igazságok belátására lehessen őket bírni. A miniszternek azonban magasabb, emelkedettebb szempontból kell a dolgokat szemlélnie.

Az állami támogatással és dédelgetéssel elkapott szövetkezetek elégedjenek meg a kormányban egy *patrónussal*. A földmivélsügyi miniszter ugyanis az övéké testestől-lelkestől. A kereskedelem és az ipar miniszterét hagyják meg a kereskedelemnek és az iparnak.

A szövetkezeti fronton nagyon megnehezítettek a győri iparkamara fentebb ismertett állásfoglalása miatt és akciót indítottak azzal a jelszóval, hogy

a szövetkezetek tüntetően lépjenek ki a kereskedelmi és iparkamarák köteleikéből

és törvényhozás útján új, önálló érdekképviselet alkossanak a szövetkezetek részére.

Azt hisszük, hogy a kereskedelmi és iparkamara

rák frontján senki sem fog sirva fakadni a szövetkezetek bejelentett távozása miatt. Inkább attól lehet tartani, hogy a szövetkezetek fenyegetésnek szánt bejelentésüket nem fogják beváltani.

Ez pedig kár lenne, mert a szövetkezeteknek, a mostani kereskedelemellenes összetételükben csakugyan nincs sok keresni valójuk a kereskedelmi és iparkamarák köteleikében.

Budapest összes könyvkereskedéseiben kapható Róna Lajos nagyhatású műve:

„30 év az újságíró-pályán békében, háboruban, forradalomban“

Az elmúlt esztendő legnagyobb könyvsikere kétségtelenül az az impozáns, terjedelmre és tartalomra nézve egyaránt megkapó, hatalmas munka volt, amely Róna Lajos, A Pénzvilág főszerkesztője 30 esztendő újságírói működésének jubileuma alkalmából hagyta el a sajtót, ezzel a címmel: „30 év az újságíró-pályán békében, háboruban, forradalomban.“

A sajtó és az olvasóközönség egyöntetűen megállapították, hogy ehhez fogható érdekes, lebilincselő hatású és kortörténelmi jelentőségű munka még nem hagyta el a sajtót. A könyvben benne van harminc esztendő újságírói pályájának valamennyi közéleti szereplőjének, politikusának, írójának, művészenek, gazdasági tényezőjének élete, a közélet valamennyi eseménye, sehohse publikált, eddig ismeretlen intimitása, három évtized kulturtörténete, a magyar újságírás fejlődésének krónikája, mindez

egy olyan vérbeli zurnaliszta prizmáján keresztül, aki a harcok újságírók gárdájának élesapatában küzdött, szem- és fültanuja volt a politikai, háborús és társadalmi események legkiemelkedőbb mozzanatainak.

A terjedelmében is impozáns mű (63 iv, több mint 1000 oldal) páratlan és feledhetetlen élményt jelent az olvasónak, aki maradéktalanul megismerheti a régi, boldog Magyarország életét, közszereplőit, a háborús évek számos, rejtve őrzött, a nagyközönség előtt ismeretlen intimitását és a háborút követő idő kaleidoszkopszerű *histoire contemporaine*-jét. Több oldalról megnyilvánuló érdeklődésre a szerző, hogy művét minél szélesebb rétegek számára is hozzáférhetővé tegye,

a háromkötetes, diszes kiállítású könyv füzött példányait mátol könyvtári forgalomba bocsátja.

A legfinomabb, famentes, fehér papírra nyomott és Kner Albert művészi fotomontázsborítékjával ellátott, becses diszmunka

a főváros összes könyvkereskedéseiben 10 pengőért megszerezhető, de megrendelhető közvetlenül a főbizományostól, Székely Albert könyvkereskedőtől is (József-körút 21. Telefon: J. 385—35.)

Már a megjelenés idején is különös érdeklődés nyilvánult meg e munka iránt az erdélyi magyarság, Arad, Nagyvárad és Kolozsvár lakosságának részéről is, ami tökéletesen érthető is, mert Róna Lajos esztendőket töltött, mint szerkesztő, ezekben a városokban és művének jelentős részét töltik ki az ottani emberekről és eseményekről szóló, többnyire már feledésbement visszaemlékezések. A könyv azonban — magyar hazafias tendenciája miatt — csak korlátozott példányszámban juthatott el Erdélybe és ott kézzel-kézre járt véreink között, mint a magyar géniusz egyik legtündöklőbb, a boldog múlt szívárványos emlékeit visszaidéző dokumentuma. Ezuton is felhívjuk tehát Arad, Kolozsvár és Nagyvárad magyar olvasóközönségének, a Budapestre érkező erdélyi magyaroknak figyelmét arra, hogy a

„30 év az újságíró-pályán békében, háboruban és forradalomban“, tíz pengőért kapható valamennyi fővárosi könyvkereskedésben.

Harminc esztendő, ötezernél több közéleti szereplő, egy egész ország sorsát, történetét, érdekességeit és epizódjait tartalmazza a nagyszerű munka, amely elejétől végig élvezetes, sok helyütt izgalmas és a nagyközönség előtt az újdonság erejével ható, minden sorában új és eredeti olvasmány.

Szerdai Beszélgetés

Idősb Dr. Intím István h. vezérigazgató úrral

— Kedves Vezérigazgatóm, úgy látszik, a közvélemény sürgetésére végre ezen a héten megtörténik a Magyar Nemzeti Bank hivatalos kamatlábának leszállítása, ami mindenestre üdítő hatással lehet közgazdasági életünkre. Akármennyire is nincs ma a kamatredukciónak az a jelentősége hiteléletünkre, mint normálisabb viszonyok között, mégis kétségkívül fokozza a bizalmat és jó hatással lehet a transzfermoratóriummal kapcsolatos külföldi tárgyalások logikájára. A betétüzlet szempontjából külön kell majd a kamatváltozás mértékét megfontolni, mert súlyos hiba lenne, esetleg hátrányosan befolyásolná azt a néhány hete tapasztalható örvendetes folyamatot, amely a betéteknek a pénzügyi intézetekhez való visszaáramlásában jut kifejezésre.

— Ez a folyamat különben szoros összefüggésben van báró Korányi Frigyes tárcavállalásával, ami a tőkében azt a határozott bizalmat kellette, hogy meglepetésekre, legalábbis a kormány részéről fogantatandó váratlan intézkedések tekintetében nem kell számítani. Báró Korányi őrt áll a több oldalról megtámadott kapitalizmus mellett, meggyőződéses híve a gazdasági liberalizmusnak és kipróbált energiájával mindig lefogná azt a kezét, amely fölösleges módon akarna beleavatkozni a termelésbe s ezzel megzavarná a bár lassu tempóban, de újra szépen megindult tökéletesedést is.

— Korányi elutasítja magától a politikai jelszavakat és nem ingadozik azért, hogy népszerűséget és babérokat szerezzen. Félreérthetetlenül proklamálta azt a parancsoló szükségét, hogy az állami kiadásokat még tovább le kell faragni, amennyire csak lehet, viszont a bevételeket erőszakos módon tovább fokozni nem lehet. A bürokrácia túltengését, ami az utolsó tíz esztendőben főképp azért fajult el, mert minél több embert akartak közpénzen eltartani, haladéktalanul és könyörtelenül vissza kell szorítani, mert a termelő osztályok nem képesek a produktív munkát nem végző százazetek eltartásának költségeit megfizetni. Itt folytonos és ha kell, brutális visszafejlesztésre van szükség.

— Szomorú igazolása A Pénzvilág nem lankadó akciójának a közüzemi gazdálkodás ellen, hogy a múlt évi november hónapról közzétett államháztartási mérleg szerint az állami üzemekre az egyetlen november hónapban ismét kilenc és félmillió pengőt fizettek rá a közönség adófilléreiből. Ez a politika tarthatatlan, a legsürgősebb revízióra szorul és egyik orvossága kétségkívül a közszolgáltatások árának leszállítása. Akik demagógiából folyton az árak leszállítását sürgetik és ismét a német példára hivatkoznak, vegyék tudomásul, hogy az államhatalomnak sem módja, sem joga nincs a szabad életben kialakuló árakat befolyásolni, ellenben van módja és kötelessége is, a monopólistikus közüzemek ismételtlen feleséigazított tarifáit lefaragni. Olcsó vasut, posta, táviró és telefon, olcsó villany, gáz és villamosjegy azonnal megindítaná az áresőkkenést az egész vonalon és a nagyobb forgalom elősegítené a közüzemek rentabilitását.

— És hát mit szól Szerkesztő Ur ahhoz az épületes kanapé-háborúhoz, amely a Kamarából való szecesszióra indította a Gyosz-képviselőt? Az urak úgy látszik, meg vannak sérteve és minden józan hétközi kísérlet ellenére haragtartók és bosszúállók akarnak maradni. Lélektanilag nem esodálkozunk azon, hogy a bátor, független, okos és mindig csak a közérdeket exponáló Éber állásfoglalása érzékeny sebeket ejtett a devizagazdálkodás terén súlyos privilégiumokat élvező bizonyos ipari arisztokraták lelkében. Pedig hát Éber sohasem fordult a gyáripar egésze ellen, hanem csak a valutamánások külön állását támadta meg. Minden objektív ember őszintén esodálkozik azon, hogy erre a jogos és becsületos támadásra a Gyosz általános és egységes offenzívával felel és fegyvert szorít azoknak a tagjainak a kezébe is, akiket Éber a kiváltságosokkal szemben éppen védelmébe akart venni. Kenéz Béla kereskedelmi miniszter a Pestér Lloyd szerkesztője előtt tett feltűnő nyilatkozatában rámutat arra, hogy ez az offenzíva nyilván a Nemzetközi Árumintavásár élén álló Éber Antalt szeretné megsebezni és esetleg a Vásárt óhajtaná bojkottálni. Az évek során át a gyáripar bizonyos rétegei részéről többször találkoztunk ilyen szándékkal, de az urakban az utolsó percben mindig felülkerekedett a jobb belátás. A mostani kritikus időben pláne veszedelmes lenne a tüzzel játszani és a közvélemény elementáris erővel utasítaná vissza a Nemzetközi Vásár pozíciója ellen irányított támadást. Ebben maga mellett találja, amint

nyilatkozatából látható, a kereskedelmi minisztert is.

— Meghatottsággal bucsuzunk nagynevű barátunktól, a kiváló magyar publicistától, Szatmári Mórtól, akit hetvenhatodik életében váratlanul ragadt el a halál. Még pár nappal előbb ked-

lyesen elbeszélgettünk az újságírók klubjában szeretett Mócsi bátyákkal, aki friss volt, okos, öleletes és energikus. A hősi magyar múlt egy felejthetetlen fejezete szállt vele sirba, a magyar zornalistatradíció egyik legnemesebb alakja, tiszta elvek és meggyőződések bátor katonája. A kosuthi eszmék felavatott tollforgatója volt, disze a

magyar újságíróknak, akinek emlékét meg fogjuk őrizni és mindig meg fogjuk becsülni.

— Vasárnap eltemették Buday Dezsőt, az újabb politikai irányzatok nevezetes alakját, egy tehetséges, de elfogult embert, aki mindig fanatizálni tudta tömegeit. Mérnök volt, alapos tudású gazdaságpolitikus, akinek expozéit a főváros pénzügyi bizottságában a költségvetések tárgyalásakor mindig élvezettel lehetett hallgatni. Azt olvassuk, hogy sirjánál egy postafőigazgató bucsuztatta el, aki alelőke az Ébredő Magyarok Egyesületének. Mindenesetre ideális politikai szabadság van ott, ahol egy állami alkalmazott, akinek közpénzekből folyósítják a fizetését, élén állhat egy felekezeti széttagolásra irányított egyesülésnek és nyíltan agitálhat egy olyan felekezet ellen, amelynek tagjai elég jelentékeny százalékát szolgáltatják azoknak a közpénzeknek, amelyekből ő, mint eltartott, a fizetését huzza. Az Egyesült Államokban, közalkalmazottak ekkora szabadságot nem élveznek és sokat lehetne vitatkozni azon, hogy az ilyen ideális szabadság emberi és állampolitikai szempontokból megokolható-e?

— A viszontlátásra!

Ráró.

11 napilapot kötelezett a bíróság, hogy a Filtex vádaskodó és védekező fizetett közleményét cáfolják meg

A Filtex elleni bűnügyek újabb fejezete foglalkoztatta most a büntetőjársbírságot. Megírta legutóbb A Pénzvilág, hogy a Filtex vezérigazgatója, Jossua Richárd és társa ellen hamis tanúzásra való rábírási címén folyik az eljárás és azt is megírta, hogy a főügyészség utasította a királyi ügyészséget,

készítsen vádiratot Jossuáék ellen.

Közben a sértettek kérelmére pónyomozás végett átküldték az iratokat a főkapitányságra. A rendőrség nem fejezte be a tanúk kihallgatását és ezért nem kerülhetett még vissza a sok szencziós meglepetést ígérő bűnügy iratcsomója a királyi ügyészségre.

A Filtex üzleti politikáját természetesen nem érintette kellemesen, hogy a bűnügyet és a vezérigazgató bűnügyével kapcsolatos dolgokat ismételtlen a nyilvánosság elé tárták. Igyekezett megakadályozni bizonyos olyan közleményeket, amelyek Jossua vezérigazgató személyéről és az általa Spanyolországból tartózkodási engedély nélkül importált üzleti szellemről nem a legdicséretesebb képet tárták az olvasóközönség elé. Ez a kísérlet csak részben sikerült, részben azonban nem.

A nyilvánosság tudomást szerzett a dolgokról, Jossuáék eszelekedeteiről és módja volt megalkotni az ítéletet is erről az üzleti felfogásról.

A közvélemény ítélete nem valami jelemelő volt. Ezt érezte Jossua Richárd is, aki igyekezett ellenkező hangulatot teremteni. „A Filtex erélyesen visszautasítja a rosszindulatu híreszteléseket” hangzatos cím alatt hetekkel ezelőtt fizetett közleményeket helyezett el Jossua egy hirdető iroda utján a lapokban. Ebben a fizetett közleményben minden rosszat elmondott a Filtex-gyár megalapítójáról és volt vezérigazgatójáról, Weiszberger Józsefről. A fizetett közlemények megjelentek és most már abban a nyugodt hitben aludt Jossua Richárd, hogy a soronkint megfizetett és feltűnő helyen megjelent közlemények minden szavát elhitték.

Weiszberger József és öccse, Weiszberger Zsigmond vegyész, aki szintén a Filtex-gyár szolgálatában állott korábban és

akiket Jossuáék üzleti politikája nemesak szabadságuktól fosztott meg egy időre, de óriási károkat is okozott nekik, nem hagyták a dolgot.

Mivel a fizetett közlemények rájuk vonatkozó részét valótlannak találták, sorra helyreigazító közleményt küldtek a lapokhoz. A Filtex a hirdetővállalat utján arra buzdította a lapokat, hogy ne közöljék Weiszbergerék helyreigazító nyilatkozatait és eddig tényleg egyetlen helyreigazító közlemény sem látott napvilágot. Weiszbergerék kénytelenek voltak a lapok ellen a büntetőjársbírságnál helyreigazítási pört indítani. A beperelt lapokat dr. Végh Andor büntetőjársbíró előtt kivétel nélkül a Filtex ügyésze képviselte. A büntetőjársbírság úgy találta, hogy

a helyreigazító nyilatkozatok joggal cáfolják meg a Filtex fizetett állításait és ezért most tizenegy napilapot kötelezett arra, hogy Weiszbergerék helyreigazító nyilatkozatát tegye közzé.

A bíróság kötelező döntése alapján fognak tehát most megjelenni Weiszbergerék helyreigazító nyilatkozatai, amelyek megcáfolják az „erélyesen visszautasított rosszindulatu híresztelések” fizetett cáfolatait. Természetesen ezt is a Filtex költségére teszik közzé a lapok.

Megjelenik a Magyar Országgyűlési Almanach. Most hagyja el a sajtót a magyar politikai literatura egyik legnevezetesebb műve, a Magyar Országgyűlési Almanach, amely most már a negyedik ciklusban jelenik meg. A könyvet ezuttal is a politikai publicisták két ismert és kiváló munkása, dr. Lengyel László és dr. Vidor Gyula szerkesztették, több jeles politikai hírlapíró közreműködésével. A Magyar Országgyűlési Almanach mostani kiadványa is kitűnően sikerült, sőt még az eddigiekénél is teljesebb, tökéletesebb, felöleli az országgyűlés két háza tagjainak életrajzát, eddigi működésük színes életrajzát. Politikusként, vállalatnak, közéleti embereknek nélkülözhetetlen munka ez, de a nagyközönség számára is igen vonzó olvasmány. A mű külső kiállítására is nagyon szép lesz, úgyhogy meglátszik rajta a kiadók nagy áldozatkészsége, amellyel a hézagpótló munka szép céljait szolgálni kívánták.

Erdélyi lapok címen új napilap indult Nagyváradon keresztény programmal. A lap főszerkesztője dr. Paál Árpád, főmunkatársa dr. Gyárfás Elemér, felelős szerkesztője Perédi György. A lap nagy terjedelemben jelenik meg és az erdélyi magyarság körében igen kedvező fogadtatásra talál.

Megsemmisítették a Hazai Fésűsfonó összes közgyűlési határozatait

A Pénzvilág előre megjósolta, hogy a királyi törvényszék nem fogja jóváhagyni a Hazai Fésűsfonó- és Szövőgyár Rt. utolsó két évről készített mérlegét, valamint az ezek elfogadására és az alaptőke leszállítására, majd felemelésére vonatkozó közgyűlési határozatokat.

Igy történt.

A budapesti királyi törvényszék, mint cégbíró-ság, valamennyi határozatot megsemmisítette és utasította a vállalat igazgatóságát, hogy haladéktalanul hívjon össze új közgyűlést, készítsen új mérlegeket és hozzon a tőketranzakcióra vonatkozóan új határozatokat. A feltűnő végzés, amely ellen a Hazai Fésűsfonó felfolyamodott a királyi táblához, így szól:

A Hazai Fésűsfonó és Szövőgyár Rt. cég ügyében a királyi törvényszék az 1931. évi október hó 19. napján tartott közgyűlésén az 1930. üzletvévi mérleg az ezzel kapcsolatos igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentés, valamint a felmentvények megadása tárgyában hozott, továbbá az 1930. üzletvévi mérlegben feltüntetett vagyontárgyak értékének leszállítása, az alaptőke leszállítása s az ezzel kapcsolatos alaptőkefelemelés, valamint az alapszabályok vonatkozó 7., 8., 18. §-ának módosítása tárgyában hozott összes határozatokat a királyi törvényszék a törvényből folyó felügyeleti jogánál fogva hivatalból megsemmisíti és ezt a körülményt a bemutatott jegyzőkönyvre feljegyezni rendeli.

Felhívja a királyi törvényszék az igazgatóságot, a K. T. 21. §-a és az 1928. k. t. c. 15. §-a alapján 1000 pengőig terjedő pénzbírság terhe mellett, hogy az 1930. évi mérleg és azzal kapcsolatos tárgyakban hozott megsemmisített határozatok pótlására haladéktalanul hívjon össze újabb közgyűlést és annak jegyzőkönyvét 30 nap alatt mutassa be.

Indokolás:

I. Az 1930. üzletvévre vonatkozó és azzal kapcsolatos határozatokat meg kellett semmisíteni, mert a mérlegre vonatkozólag nem tartattak be a K. T. 199. §-a 6. pontjának a határozatait, mely szerint a cselekvő és szenvedő állapot összehasonlításából eredő nyereség, vagy veszteség a mérleg végén különösen kitüntetendő. A mérlegből tehát határozottan ki kell annak tűnni, hogy az üzleti év nyereséggel vagy veszteséggel végződött, már pedig az 1930. évi mérlegegyenleg ezt nem állapította meg, mert a vagyonoldalon beállítja ugyan az 1929. évről áthozott veszteséget, azonban a teheroldalon veszteséget tüntet fel s így az 1930. üzletvévre vonatkozólag tiszta képet nem nyújt, minek folytán a közgyűlésnek a mérlegre vonatkozó azon határozata, mely szerint a mérlegben kimutatott 30,850 P 92 fill. nyereséget az új számlára vezeti át, nem felel meg a tényleges helyzetnek, mert az igazgatóság jelentéséből kitűnőleg ezen üzleti év a múlt évről áthozott 1.868,587 P 26 fillér veszteség figyelembevételével szintén veszteséggel zárult (1.837,726 P 34 f).

II. A K. T. 209. §-a kimondja, hogy az alaptőkeleszállítás csak egy esetben engedhető meg, ha a legújabb mérleg alapján a bíróság meggyőződést szerez arról, hogy a társaság a kibebített alaptőkével is eleget tehet tartozásainak. Bár ezen rendelkezés a hitelezők érdekeinek megóvását célozza, azonban a bíróság felfogása szerint az a körülmény, hogy a leszállítás tárgyában a társaság érdekeinek megfelelő határozatot hozhasson a közgyűlés, megkívánja, hogy az igazgatóság a leszállítás megindoklása tárgyában kellő felvilágosítást tartsa a közgyűlés elé a társaság anyagi helyzete felől, már pedig ezen kellő tájékoztatás csupán mérleg alapján eszközölhető. Igaz, hogy a jelen esetben az alaptőke leszállítását elhatározó közgyűlés állapította meg az 1930. december 31-i állapotot feltüntető mérleget, azonban az alaptőkeleszállítás az 1931. október 19-én tartott közgyűlésen eszközöltetett, amikor már a társaság anyagi viszonyában, magának az igazgatóságnak jelentése szerint is lényeges eltolódás következett be, úgyhogy az igazgatóság éppen ezen oknál fogva is határozta el magát az alaptőkeleszállítás indítványozására. E célból, tekintettel arra, hogy az egyes vagyontárgyaknak az 1930. évi mérlegben való értékelése nem felelt meg az 1931. októberi állapotnak, az igazgatóság indítványozta az egyes va-

gyontárgyak értékének a közgyűlési határozat által való leszállítását, azonban ez az indítvány a közgyűlési meghívóban részletezve, számszerűleg feltüntetve nem lett s már ezen okból is meg kellett semmisíteni a leírásokra vonatkozó határozatot. De meg kellett semmisíteni azért is, mert a bíróság megítélése szerint a vagyontárgyak leértékelése mérlegben kívül nem foglalhat helyet, mert egy ilyen leértékelés kapcsán a részvényeseknek, valamint a hitelezőknek sem lehet tiszta képe a társaság vagyoni helyzetéről, mert a társaság teljes üzleti képet nyújtó mérlege az 1930. december 31-i állapotot tünteti fel, míg a vagyontárgyak értékének leírása az 1931. október 1-i állapotra vonatkozik, tehát nem ugyanazon időpontok, amikor is a mérleg egyéb tételeiben is változás mutatkozhatott.

Tekintettel arra, hogy a leszállítás alapját képező, a társasági vagyon üzleti év közbeni leértékelésére vonatkozó határozatát a bíróság megsemmisítendőnek találta, az alaptőke leszállítását, valamint az ezzel kapcsolatos alaptőkefelemelést, valamint az alapszabályoknak ide vonatkozó 7., 8. és 18. §-ainak módosítását tárgyaló határozatok megsemmisítendőek voltak. Budapest, 1931. évi december hó 18. napján. Dr. Czerman András sk. kir. tsz. bír.

Ez a határozat bizonyára sok szóbeszédre ad alkalmat vállalati körökben és a Hazai Fésűsfonó igazgatósága mindenestre levonhatja belőle azt a konzekvenciát, hogy jogi tanácsadóit nagyobb körültekintéssel válassza meg.

Igy történt! (A Magyar Hirlap pompás újévi ajándéka előfizetőinek és olvasóinak)

A Magyar Hirlap, amely diadalmasan halad félszázados jubileuma felé, olyan ragyogó ujesztendei ajándékban részesítette előfizetőit és olvasót, amilyenre a magyar, de joggal állíthatjuk, hogy az európai zurnalisztika történetében is alig volt még példa. A lap, amely Roóz Rezső és Hegedüs Gyula szerkesztésében a régi, nagyhirű Magyar Hirlap legdicőségesebb érájának renaissance-át éli, nem kalendáriummal, vagy a sablonos elbeszélés-gyűjteménnyel kedveskedett olvasótáborának, hanem egy olyan abszolút művészi értékű munkát ad teljesen ingyen, amely a külföldi könyvpiacok szenzációja. Hétszáz kép, valamennyi hiteles fényképfelvétel: 1914-től napjainkig, ebben a tarka kaleidoszkópban benne van az egész világháborúnak és az azt követő sanyaru esztendőknél a története, olyan frappánsan, megkapóan, lélekzetelállítóan, hogy az olvasó megrendülve, valóságos lelki viharokon átmenve, lapozgatja a diszes kiállítású kötetet.

A hindu varászoló csodája, aki a magból percek alatt fát növel, valósul meg ezeken az oldalakon: Ferenc Ferdinánd véres egyenruháján keresztül, mint jutottunk el a világháború minden gyötrelméig, majd a „béke” Kálváriájáig.

Hatásosabb propagandát el se lehet képzelni, ennél a műnél, amely nem hiányozhat egyetlen kultúrember könyvtárából sem. A Magyar Hirlap páratlan áldozatkészségét bizonyítja, hogy ezt a gyönyörű diszmun-kát, amelyet külföldi kiadóvállalatok borsos áron hoztak forgalomba, teljesen ingyen bocsátja előfizetőinek rendelkezésére.

A ragyogó kiállítású, fotomontázsos címlappal ellátott mű könyvtárusi forgalomba nem kerül, azt csupán a Magyar Hirlap előfizetői és olvasói kaphatják meg. A lap bőkezű ajándékának hatása máris megnyilvánult a szerkesztőséghez érkezett temérdek köszönőlevélben és a Magyar Hirlap rohamosan fokozódó elterjedtségében.

Ullmann Andor jubillál. Teljes csöndben, az öt annyira jellemző szerénységgel érkezett el Ullmann Andor, a Trust vezérigazgatóhelyettese, pályájának ahhoz a mértföldkövet jelentő állomásához, hogy huszonöt esztendővel ezelőtt lépett a vállalat kötelékébe s azóta egyfolytában, pihenő és megszakítás nélkül, a ranglétrán fokozatosan előrehaladva, végzi fontos és felelősségteljes feladatát. Akik ismerik Ullmann Andort, ezt a külsejében, tettkezségében, aktivitásában egyaránt friss és fiatalos férfit, meg-

lepődve mondhatják: szinte hihetetlen, hogy már negyedszázad óta működik közgazdasági téren a Trust kiváló vezérigazgatóhelyettese. Pedig így van, az állandó, energikus munka valósággal konzerválta Ullmann Andort, aki ma is ugyanolyan töretlen testi és szellemi élénkségnek örvend, mint 1907-ben, amikor mint titkár került a Trust-höz. A legutóbbi években a vállalat külföldi összeköttetések kiépítésével és nagyszabású, internacionális jellegű tranzakciók létrehozásával szerzett hervadhatatlan érdemeket s neve nemcsak a hazai, hanem a külföldi villamosági iparban is a teljes aranyfedezettel rendelkező értékek sorába tartozik.

Ünnepeltek egy újságíró, aki fáradhatatlanul dolgozik az újságírókért. A Magyar Újságírók Egyesülete gazdasági és szociális bizottsága a napokban nevezetes ülést tartott Hegedüs Gyula egyesületi alelnök elnöklése mellett. Az ülésen az egyesület főtitkára, dr. Boros László referált azokról az eredményekről, amelyeket az újságírók súlyos egzisztenciális helyzetének enyhítése érdekében elérni sikerült. Barabás Ernő, György Endre, dr. Kún László, B. Virágh Géza, Walikowszky Károly, Hercegh Elemér és Szirmay István egyesületi titkár felszólalása után Róna Lajos méltatta a bizottsági tagok egyhangú helyeslése mellett az elért eredményeket és rámutatott arra, hogy ezek kiharcolása, fáradhatatlan, szívós munkával, nagy energiával és lelkeséggel elsősorban dr. Boros László főtitkár érdeme. Az elért kézzelfogható eredmények — ugymond a felszólaló — rendkívüli örömet keltenek az újságírói karban és a kivott sikerekkel a Magyar Újságírók Egyesülete a mai vesztérhes időkben mintegy visszaszerezte életkedvét és most már minden újságíró azt a reményt meríti, hogy további lankadatlan eréllyel sikerülni fog további, tényleges és kézzel fogható eredményekkel megjavítani a dolgozó újságírók nagy többségének siralmas szociális helyzetét. Róna Lajos az Újságírók Egyesület új korszaka kezdetének nevezte az elért sikereket és jegyzőkönyvbe kérte foglalni dr. Boros László főtitkár hatalmas és nagyértékű munkájának megfelelő méltatását. A bizottság a felszólalást egyhangulag helyeselte és meleg tapsokkal ünnepelte dr. Boros Lászlót, aki köszönetet mondott az óvációkért.

Felére szállítják le a Községi Takarékszövetkezet tagjainak a számát? Az Új Budapestben olvassuk, hogy tervbevétték a Községi Takarékszövetkezet tagjainak az eddigi létszám felére való leszállítását, amit már előreláthatólag a legközelebbi közgyűlésen megvalósítanak, mert az igazgatóság mandátuma lejár. Reméljük, hogy ez a hasznos és örvendetes terv tényleg megvalósul s ezáltal eltűnik részben az a bürokratizmus, amelyet a takarékpénztár rátermelt és mozgékony vezetőire a városházáról ráoktrojáltak. Hivatalokban lehet aktívni, bár ez ott sem jelent hasznót a közönségre, de egy pénzügyi mozgékony és versenyképességét megőri az aktív. Reméljük, hogy hasonló intézkedések készülnek a Beszkárt-nál is, ahol az igazgatósági tagok túlnyomó része szintén laikus és sohasem fogja elsajátítani egy vasutvállalat vezetéséhez szükséges szakszerű ismereteket. Azt halljuk különben, hogy az agyonigazgatási rendszer a Beszkártnál egyre nyomasztóbb, mert pár hónap óta az igazgatóság mellett az oda kiküldött Scheuer és Homonnay spórmeiszter urak valóságos mellékkormány külön hatalmát és befolyását akarják érvényesíteni. Reméljük, hogy néhány hét múlva Folkusházy tényleg visszanyeri teljes egészségét és munkaképességét s akkor kezébe ragadja a Beszkárt energikus vezetését, mert a hatalmi és tanácskozási tultengésben szenvedő igazgatóság és a mellékkormány előbb-utóbb zilált állapotokat teremthet a Beszkártnál.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Tanárjelölt, Kisújszállás. Stenographopolis — Ungvár, a gyorsírás klasszikus földje, ahonnan számtalan jó gyorsíró került ki.

Fajbiológus. Az a fajtát Wasser-Pollaknak nevezik, ami annyit jelent, hogy Galiciából vizen (tutajon) ereszkedtek le az ősei az alacsonyabban fekvő tájakra. A Wp-ok tömegben laknak Beregszászon, Munkácsra, Ungváron, Szatmáron, Nagyváradon stb., általában északkeleti Magyarországon. Élesen megkülönböztetendők ezektől a tót zsidók, akikre nézve az okos és szellemes Förster Aurél az ország földaraboltásakor azt mondta, hogy ezeknek bár átmeneti elszakítása is súlyos, szinte pótolhatatlan veszteség. Ez a fajta t. i. a legeszesebb, a legtehetségesebb.

Almanach-rajongó. A munka legnagyobb részét, tudunkkal, Halász Ernő végezte.

Nemes kadarka. 1. Elvesztette a fogadást: még messze van az ötventől. 2. Két komornyikja van, az egyik az öreg Anton, a másik Gyurka. 3. Az nem komornyik, hanem borgazda. 4. Szigorú, de emberséges. A személyzettel jól bánik.

A szerkesztésért és kiadásért felel:

RÓNA BÉLA

Postatakarékpénztári csekk-számla: 5172.